

N:o 22.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 Mars 1872, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af den för beväringsskyldige medgifna legnings- och friköpningsrätt samt om införande af obligatoriska vapenöfningar för ynglingar emellan konfirmations- och beväringensåldern.

Dessa till Lag-Utskottet remitterade motioner äro väckta inom Andra Kam-maren, den ena (N:o 4) af Herr *A. Adlersparre* och den andra (N:o 24) af Herr *J. Engländer*, hvilka föreslagit,

Herr *Adlersparre*: att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, "det Kongl. Maj:t, med upphäfvande af i de nådiga förordningarne af den 13 November 1860 — angående allmänna beväringen — och den 9 Februari 1864 — angående allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten — för beväringsskyldige med-gifna rättigheten till friköpning och legning, täcktes i stadgan för allmänna beväringen gifva sådan föreskrift, att beväringsskyldig icke må tillåtas köpa sig fri från vapen-öfningarne, ej heller, vare sig under krig eller fred, i sitt ställe annan karl lega;" och

Herr *Engländer*: "dels att Kongl. kungörelsen af den 13 November 1860, i hvad den rör legning och friköp, må upphävas, och dels att obligatoriska militära öfningar inom kommunerna må stadgas för ynglingarne mellan konfirmations- och beväringensåldern."

Beträffande sednare delen af Herr Engländers förslag, eller frågan om obliga-torisk vapenöfning för ynglingar emellan konfirmations- och beväringensåldern, så och då denna fråga, till följd af Herr *P. Tjernlunds* i samma ämne väckta, till Andra Kam-marens Tillfälliga Utskott N:o 4 hänskjutna motion (N:o 174) redan blifvit af Andra Kam-maren i öfverensstämmelse med Tillfälliga Utskottets utlåtande afgjord och för närvarande är på Första Kam-marens pröfning beroende, får Lag-Utskottet vördsamt hemställa,

1:o att Herr Engländers motion i denna del må anses besvarad genom det beslut, som Riksdagen fattar i anledning af Herr *Tjernlunds* berörda förslag.

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 7 Saml. 12 Häft.

Vidkommande åter förevarande framställningar, i hvad de äro riktade mot gällande stadganden angående rättighet för beväringssskyldige att genom lega eller friköp vinna befrielse från personligt fullgörande af beväringspligten, så är genom Kongl. kungörelsen den 13 November 1860 i detta afseende hufvudsakligen stadgadt, dels att beväringssskyldig, som i krigstid uppbådas, må i sitt ställe sätta annan duglig karl, och dels att befrielse från de i fredstid föreskrifna vapenölningar må kunna vinnas derigenom, att den beväringssskyldige till allmänna bevärfingsfonden erlägger en afgift af 100 riksdaler, hvilket belopp dock kan af Kongl. Maj:t höjas eller ned-sättas med högst 20 riksdaler. Antalet af dem, hvilka vid mönstringarne må erhålla tillåtelse att sålunda befria sig från vapenölning under fredstid, får likväl inom hvarje mönstringsdistrikt icke öfverstiga hälften af de för året approberade beväringssskyldige, hvadan lottnings skall ega rum, i fall flere än halfva antalet anmäla sig till vinnande af dylik befrielse.

Då bevarandet af vår sjelfständighet i hufvudsaklig mån måste hvilat på bevärfingsinrättningen och dess utbildande, är det af synnerlig vikt att denna allas värnepligt med fosterländsk hängifvenhet omfattas af hela folket. Men för att detta skall kunna ske, måste den vara grundad på en jemlikhet, som fordrar att en hvar personligen fullgör sin skyldighet i ifrågavarande afseende. Det är nemligen klart, att, i den mån den för hvarje god medborgare i ett fritt land kära pligten att värna sina fäders jord till förmån hufvudsakligen för de mera bemedlade klasserna förvandlas till en gärd i penningar, i samma mån hvälvas krigstjenstens faror och mödor förnämligast på de fattigare klasserna.

Derjemte bör icke förgätas den verkliga skada, som tillskyndas arméen, derigenom att nationens mera bildade beståndsdelar få tillfälle att undandraga sig krigstjensten, enär sålunda för försvarsväsendet gå förlorade icke blott mycken andlig kraft samt tillgång på befälsämnen, utan äfven den yrkesskicklighet i hvarjehanda stycken, hvaraf försvarsväsendet är i behof, men som mången gång just sätter den beväringssskyldige i tillfälle att med penningar lösa sig fri från värnepligtens personliga fullgörande.

I afseende på ifrågavarande motioner har Chefen för Landtförsvars-departementet Herr Statsrådet Weidenhielm uti ett inom Andra Kammaren den 17 nästlidne Februari afgifvet yttrande förordat föreslagna förändringen såsom önskvärd både i fosterländskt och militäriskt intresse. Den vore nödvändig för att allmänna värnepligten i vårt land måtte blifva en sanning; och derigenom att den åt beräkningarne lemnade ett fastare stöd vore den egnad att undanröjda en väsendtlig svårighet vid uppgörandet af en mobiliseringsplan.

Borttagandet af rättigheten till friköp och lega medför emellertid nödvändigheten att derjemte icke blott upphäfva hvad 4 § i åberopade Kongl. kungörelsen stadgar om skyldighet för värnepliktig, som på grund af särskilda omständigheter befrias från beväringssskyldigheten, att i fredstid erlägga friköps-afgift och i krigstid

sätta annan karl i sitt ställe, men äfven att vidtaga deraf påkallade förändringar i Kongl. förordningarne den 9 Februari 1861, angående allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten, och den 4 Februari 1862, angående beväringsseliter. Dessa sednare författningar falla dock inom det Kongl. Maj:t allena förbehållna lagstiftningsområde.

På grund af hvad anfördt blifvit och i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad motionären i ifrågavarande hänseende föreslagit, får Utskottet hemställa,

2:o att Riksdagen måtte *dels* för sin del besluta en författning, så lydande:

“Allt hvad Kongl. kungörelsen angående allmänna beväringen den 15 November 1860 innehåller i fråga om rättighet för beväringsskyldig att vid uppbåd till vapentjänst sätta i sitt ställe annan duglig karl och att i fredstid vinna befrielse från vapenöfning, emot erläggande af viss afgift i penningar, så ock hvad 4 § i samma kungörelse stadgar derom, att den, som af särskilda eller ömmande omständigheter eller för att kunna till främmande land utflytta, befrias från beväringsskyldigheten, skall i fredstid erlagga afgift för vapenöfningsfrihet och i krigstid för sig ställa legokarl, varder härigenom till all kraft och verkan upphäfdt.”

dels ock hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t, derest nämnda beslut vinner Dess nådiga samtycke, täcktes i öfverensstämmelse härmed vidtaga de förändringar i Kongl. förordningarne den 9 Februari 1861, angående allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten, och den 4 Februari 1862, angående beväringsseliter, som till följd af samma beslut blifva erforderliga.

Stockholm den 26 Mars 1872.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Herr *Beckman* och Herr Grefve *Mörner* hafva begärt få antecknad, att de ej deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.
